

Udskrift af dombogen

DOM

Afsagt den 19. september 2018 i sag nr. BS 10F-1320/2015:

J [REDACTED]
v/ 3F Fagligt Fælles Forbund som mandatar

[REDACTED]
[REDACTED]

mod

1) Arbejdsmarkedets Erhvervssikring
(tidligere Arbejdsskadestyrelsen)

Sankt Kjelds Plads 11
2100 København Ø

og

2) Ankestyrelsen

Teglholmsgade 3
2450 København SV

og

3) Tryg Forsikring A/S
Klausdalsbrovej 601
2750 Ballerup

Sagens baggrund og parternes påstande

Sagen vedrører fastsættelsen af varigt mén og erhvervsevnetab efter en arbejdsskade, som sagsøgeren, J [REDACTED], pådrog sig den 14. september 2004. J [REDACTED] har tidligere fået udbetalt erstatning svarende til et varigt mén på 5 procent og et erhvervsevnetab på 15 procent.

3F Fagligt Fælles Forbund har som mandatar for J [REDACTED] under sagen nedlagt følgende påstande:

Over for sagsøgte 1), Arbejdsmarkedets Erhvervssikring:

Principalt: Arbejdsmarkedets Erhvervssikring tilpligtes at anerkende, at J [REDACTED] [REDACTED] erhvervsevnetab udgør 65 procent som følge af arbejdsskaden den 14. september 2004.

Subsidiært: Hjemvisning, idet Arbejdsmarkedets Erhvervssikring tilpligtes at anerkende, at J [REDACTED] [REDACTED]s erhvervsevnetab udgør mindre end 65 procent, men mere end 15 procent som følge af arbejdsskaden den 14. september 2004.

Over for sagsøgte 2) Ankestyrelsen:

Principalt: Ankestyrelsen tilpligtes at anerkende, at J [REDACTED] [REDACTED]s

méngrad udgør 12 procent som følge af arbejdsskaden den 14. september 2004.

Subsidiært: Hjemvisning, idet Ankestyrelsen tilpligtes at anerkende, at J [REDACTED] [REDACTED]s méngrad er større end 5 procent som følge af arbejdsskaden den 14. september 2004.

Over for sagsøgte 3), Tryg Forsikring A/S:

Principalt: Tryg Forsikring A/S tilpligtes at anerkende, at J [REDACTED] [REDACTED]s erhvervsevnetab efter erstatningsansvarsloven udgør 65 procent som følge af arbejdsskaden den 14. september 2004.

Arbejdsmarkedet Erhvervssikring har nedlagt påstand principalt om frifindelse, subsidiært om hjemvisning.

Ankestyrelsen har nedlagt påstand principalt om frifindelse, subsidiært om hjemvisning.

Tryg Forsikring A/S har nedlagt påstand om frifindelse.

Sagen er anlagt den 26. maj 2015.

Oplysningerne i sagen

Den 14. september 2004 pådrog J [REDACTED] sig en arbejdsskade i forbindelse med flytningen af en sofa. Det fremgår af skadesanmeldelsen, at J [REDACTED] [REDACTED] i forbindelse med hændelsen fik "forstuvning/forstrækning af halshvirvelsøjle + øverste del af lænderyg".

Af en "Lægeerklæring II" afgivet af læge Lars Skytte Andersen den 14. marts 2005 fremgår blandt andet:

" 3. Hvilke ved skaden/sygdommen forårsagede læsioner og sygelige tilstande fandtes hos den skadelidte, da han/hun kom under Deres behandling?

Smerter sv.t. hø. skulder strålende op mod halsen. Der er stramning ved brug af skulderen, men ellers normal neurologisk undersøgelse."

...

5. Skadelidtes nuværende tilstand:

a. Hvorledes er tilstanden med hensyn til de foran under punkt 3 nævnte læsioner og sygelige tilstande eller disses følger?

...

Tilstanden stort set uændret. Fortsat smerter i nakken trækkende ud i hø. skulder. Får fortsat fysioterapi og akupunktur. Beskriver specielt smerter når han i længere perioder sidder med løftet skulder. Ved selv almindelige løft, men også tunge løft får han kraftige smerter i hø. skulder."

J [REDACTED] gennemgik efterfølgende flere lægelige behandlinger og undersøgelser, ligesom han var i løbende dialog med Assens Kommune med henblik på en afklaring af sine erhvervsmæssige forhold og sit forsørgelsesgrundlag. Oplysninger herom gengives ikke særskilt i denne dom, idet de i vidt omfang er refereret i de nedenfor citerede afgørelser fra Arbejdsskadestyrelsen (nu Arbejdsmarkedets Erhvervssikring) og Ankestyrelsen samt i Retslægerådets udtalelser.

Ved afgørelse af 17. november 2009 blev J [REDACTED] tilkendt erstatning for tab af erhvervsevne svarende til et erhvervsevnetab på 15 procent. Det hedder i Arbejdsskadestyrelsens (nu Arbejdsmarkedets Erhvervssikring) afgørelse blandt andet:

"Det er oplyst, at du blev ansat hos Flora Patricia ApS den 26. april 2004. Din opsigelse havde i følge Flora Patricia ApS, intet med arbejdsskaden at gøre.

...

Du har gennem kommunen været i arbejdsprøvning og virksomhedspraktik, hvor det viste sig du kun var i stand til at arbejde 20 timer om ugen, når der blev taget hensyn til dine skånebehov i form af intet rygbelastende arbejde, ingen akavede arbejdsstillinger, ingen løft, ingen statiske arbejdsstillinger, ingen løft, ingen foroverbøjet arbejdsstillinger samt pauser efter behov.

...

Vi har i vores afgørelse lagt vægt på oplysningerne om din tidligere indtægt som lagerarbejder, som var relativt lav, og dine aktuelle evner efter vores skøn til at tjene penge med dine gener efter arbejdsskaden den 14. september 2004, såfremt du ikke var visiteret til fleksjob.

Du har i dag skånebehov i form af intet rygbelastende arbejde, ingen akavede arbejdsstillinger, ingen statiske arbejdsstillinger, ingen løft, ingen foroverbøjet arbejdsstillinger samt pauser efter behov.

Din arbejdsprøvning har vist, at du kun er i stand til at arbejde 20 timer om ugen.

I vurderingen, er også indgået, at det ikke kun er din arbejdsskade, der er årsag til dit arbejdsophør og tilkendelse af fleksjob, men også dine private rygener. Disse gener er opstået efter arbejdsskaden, og vi vurderer, at de har stor indflydelse på din arbejdsevne.

Din relativt unge alder, mener vi bevirker, at du ville have gode muligheder for at komme ud på arbejdsmarkedet igen, såfremt du ikke var visiteret til fleksjob.

Da du i dag ikke er i stand til at varetage et arbejde på ordinære vilkår, men kræver mange skånehensyn og nedsat arbejdstid på 20 timer om ugen, sammenholdt med dine følger efter arbejdsskaden som har været beskedne, din

tidligere indtægt som har været relativ lav, din nuværende alder og konkurrerende ryggener, har vi fastsat dit tab af erhvervsevne som følge af arbejdsskaden den 14. september 2004 til skønsmæssig 15 procent."

Den 29. januar 2010 anlagde J [REDACTED] sag mod Tryg Vesta Forsikring A/S med påstand om betaling af erstatning for tabt arbejdsfortjeneste og godtgørelse for svie og smerte i en længere periode, end forsikringsselskabet havde tilbudt.

Til brug for sagen blev der indhentet en udtalelse fra Retslægerådet. Af denne udtalelse, der er dateret den 9. november 2010 fremgår blandt andet:

"Spørgsmål A:

Retslægerådet bedes redegøre for sagsøgers helbredstilstand svarende til lænderyggen forud for hændelsen den 14. september 2004.

Eventuelle diagnoser bedes angivet samt relevante lidelser bedes beskrevet.

Der er ikke dokumenteret væsentlige lænderygproblemer forud for forløftningen 14.09.04.

Spørgsmål B:

Retslægerådet bedes redegøre for, hvilke skader sagsøger pådrog sig ved hændelsen den 14. september 2004.

Herunder bedes Retslægerådet oplyse, hvilke gener sagsøger initialt angav at have samt angive, hvilke objektive fund, der fandtes ved de lægelige undersøgelser umiddelbart efter sagsøgers tilskadekomst.

Sagsøger pådrog sig akut lændehold. Der var tillige klager over smerter i nakke og smerter strålende fra lænd op i højre skulderblad. Hertil ukarakteristiske symptomer i form af svimmelhed, utilpashed, vekslende sensibilitetsforstyrrelser i hænder, arme og ben. Med tiden konkretiseredes symptomerne til overvejende lænderygsmerter uden særlig udstråling, undertiden i kombination med båndformede smerter omkring brystkassen. Man har ikke fundet tegn på nerverodspåvirkning på noget tidspunkt. MR-skanning fra 20.11.07 viser som forventet almindelig diskusdegeneration på de to nederste niveauer af lænderygsøjlen som er forudbestående. Der er lille prolaps mellem 4. og 5. lænderyghvirvel uden klinisk betydning og mindre frembulning ad diskus mod venstre mellem 5. lænderyghvirvel og korsbenet ligeledes uden klinisk relevans.

Spørgsmål C

Retslægerådet bedes redegøre for sagsøgers helbredstilstand i relation til ryggen, således som denne senest er beskrevet i den lægelige dokumentation.

Herunder bedes Retslægerådet beskrive de subjektive gener og de objektive fund.

Der har siden forløftningen været problemer med lænderyggen i form af smer-

ter både i hvile og under belastning. Disse symptomer har været til stede konstant, om end dog med vekslende intensitet.

Spørgsmål D:

Retslægerådet bedes redegøre for, hvorvidt der er overensstemmelse imellem de objektive fund og sagsøgers subjektive klager svarende til lænderyggen, herunder i 2004, 2005, 2006, 2007, 2008 og 2009.

Det er der.

...

Spørgsmål E:

Retslægerådet bedes ud fra et lægefagligt skøn vurdere, hvorvidt sagsøgers gener/lidelser svarende til ryggen er forårsaget af hændelsen den 14. september 2004 i hele perioden fra den 14. september 2004 til november 2009.

Retslægerådet bedes i besvarelsen inddrage betydningen af sagsøgers eventuelle forudbestående gener/lidelser samt forværringer og i bekræftende fald, om de beskrevne gener/lidelser samt forværringer lader sig adskille fra de gener/lidelser, som sagsøger havde forud for uheldet.

Der er bestående diskusdegeneration på to nederste niveauer i lænderyggen, som ofte vil volde problemer, uanset om lænden bliver overbelastet eller ej. Forud for forløftningen har der dog, trods talrige henvendelser til egen læge, ikke været rygproblemer. Sagsøger har ved hændelsen 14.09.04 pådraget sig akut forvriddning af lænderyggen med gener til følge.

Spørgsmål F:

Retslægerådet bedes angive, om et traume - således som dette er beskrevet - kan have udsat sagsøger for en påvirkning, der varigt kan medføre de i sagens akter beskrevne smerter/nedsatte funktionsniveau, samt om Retslægerådet vurderer, at dette er tilfældet.

Det bekræfter Retslægerådet.

Spørgsmål G:

Finder Retslægerådet, at der er andre forhold end hændelsen den 14. september 2004, som mere sandsynligt kan forklare sagsøgers gener/nedsatte forhold i perioderne fra hændelsen og til henholdsvis 2005, 2006, 2007, 2008 og 2009.

Retslægerådet bedes begrunde besvarelsen.

Retslægerådet tager ikke stilling til funktionsniveauer, da disse er bestemt af mange forskellige faktorer af helbredsmæssig, social og psykologisk natur.

...

Spørgsmål J:

Retslægerådet bedes angive, hvorvidt den beskrevne lidelse kan opstå hos personer, der ikke har været udsat for et traume som beskrevet.

Herunder bedes Retslægerrådet angive, hvorvidt tilsvarende gener kan opstå som følge af almindelige hverdagsagtige belastninger på arbejde og/eller i fritiden, ligesom Retslægerrådet bedes oplyse, om sagsøgers lidelse er almindeligt forekommende.

Spørgsmålet er hypotetisk, men Retslægerrådet kan dog oplyse, at lav lænderygdegeneration er hyppigt forekommende i den voksne befolkning, også hos individer, der ikke erhvervsmæssigt har været eksponeret for rygbelastende arbejde. Hos cirka 90 % af anatomiske præparater fra individer over 40 år finder man degenerative forandringer i lænderyggen. De fleste er dog symptomløse.

...

Spørgsmål 4:

Retslægerrådet bedes oplyse, om der er nogen sammenhæng mellem de ved billeddiagnostiske undersøgelser konstaterede fund og sagsøgers gener.

Der er notorisk dårlig overensstemmelse mellem billeddiagnostiske fund og subjektive symptomer.

Spørgsmål 5:

I den forbindelse bedes Retslægerrådet oplyse, om det er almindeligt kendt, at de på de billeddiagnostiske undersøgelser beskrevne fund kan være til stede uden, at det giver anledning til symptomer.

Der kan godt være billeddiagnostiske tegn på for eksempel lænderygdegeneration, uden at individet har symptomer."

Retten i Odense afsagde dom i sagen den 18. februar 2011. Af dommens præmisser fremgår blandt andet:

"Der er efter indholdet af Retslægerrådets besvarelse årsagsforbindelse mellem sagsøgerens tab og den skade, som han pådrog sig ved den arbejdsulykke, som sagsøgte har overtaget ansvaret for. Det påhviler derfor sagsøgte at sandsynliggøre, at sagsøgerens tab ikke alene hidrører herfra.

...

For de øvrige relevante perioder, lægger retten afgørende vægt på Retslægerrådets udtalelse, og sagsøgte har ikke sandsynliggjort, at sagsøgerens tab ikke hidrører fra arbejdsulykken."

Den 11. april 2011 traf Ankestyrelsen den afgørelse om varigt mén, der er til prøvelse under nærværende sag. Af afgørelsen fremgår blandt andet:

"Du har ikke ret til godtgørelse for varigt mén på mere end 5 procent, som du allerede har fået.

...

Begrundelse for afgørelsen:

Vi vurderer, at følgerne af arbejdsskaden svarer til méntabellens afsnit om lænderyggen, hvorefter gener i form af lette daglige smerter og eventuelt meget let bevægeindskrænkning svarer til et varigt mén på 5 procent efter punkt B.1.3.1.

Vi har lagt vægt på, at det fremgår af sagens nyeste speciallægeerklæring fra februar 2008, at du har konstante smerter fra lænderyggen. Smerterne forværres, når du sidder eller er aktiv i for lag tid af gangen. I forbindelse med forværring af smerterne er der udstråling til højre og venstre lår og til højre skinneben og fod. Om natten oplever du, at smerterne stråler ud til nakken.

Vi har lægt vægt på, at det også fremgår af speciallægeerklæringen, at du har normal bevægelighed i ryggen. Der er føleforstyrrelser på den nederste del af højre ben og på højre fod, men kraften i dine ben er normal.

Vi har endvidere lagt vægt på, at Retslægerådet har vurderet, at de forskellige gener du havde i den første periode efter arbejdsskaden med tiden har konkretiseret sig til overvejende lænderygsmerter, som undertiden optræder i kombination med båndformede smerter omkring brystkassen. Rådet har videre vurderet, at der ikke på noget tidspunkt er fundet tegn på nerverodspåvirkning, og at de ved MR-skanning fundne prolaps/frembulning af diskus ikke har betydning for dine gener.

Rådet finder, at arbejdsskaden er årsag til din vedvarende lændeproblematik.

På baggrund af Retslægerådets vurdering anser vi alle dine lændegener for at stamme fra arbejdsskaden.

Med henvisning til dine gener ovenfor og til det nævnte punkt i méntabellen har vi fastsat dit varige mén til 5 procent.

Vi er opmærksomme på, at Retslægerådet omtaler båndformede smerter omkring brystkassen, og at det af nogle lægelige akter fremgår, at der tillige er tale om gener fra nakken og fra skuldre og arme.

Vi har i relation til disse gener lagt vægt på, at de kun beskrives ind i mellem, og at de ikke er beskrevet i den seneste speciallægeerklæring fra februar 2008. Vi har videre lagt vægt på, at Retslægerådet ikke medtager disse gener i rådets beskrivelse af, hvilke skader hændelsen den 14. september 2004 har givet anledning til. Vi vurderer, at der er tale om gener af tilbagevendende karakter, som ikke kan give anledning til varigt mén."

Den 23. april 2012 traf Arbejdsskadestyrelsen (nu Arbejdsmarkedets Erhvervssikring) på ny afgørelse om erhvervsevnetab efter arbejdsskaden, hvorefter J. [REDACTED]s erhvervsevnetab fortsat var 15 procent. Det hedder i afgørelsen blandt andet:

"Du modtager aktuelt ledighedsydelse. Din sag er overgået til pensionstilkendelsesteamet, idet du siden 2009 har forsøgt at finde et passende fleksjob.

Du har ifølge domsudskrift fået anerkendt, at alle dine ryggener kan henføres til ulykken den 14. september 2004. Ankestyrelsen har fastsat dit varige mén som følge af skaden til 5 procent.

Vi vurderer at dit erhvervsevnetab stadig er 15 procent ud fra et skøn. Vi har lagt vægt på, at dine helbredsmæssige situation ikke har ændret sig, selvom du har fået domstolens ord for at du ikke har konkurrerende ryggener, og vi vurderer, at det derfor ikke kan begrunde en ændring af din erhvervsmæssige situation.

Vi er opmærksom på, at der indenfor det næste halve år vil blive taget stilling til om du skulle være omfattet af reglerne om førtidspension. Vi har derfor sat revision i sagen."

Arbejdsskadestyrelsen (nu Arbejdsmarkedets Erhvervssikring) traf på ny afgørelse om erhvervsevnetab den 20. september 2012, hvorefter J. [REDACTED] [REDACTED]s erhvervsevnetab efter arbejdsskaden fortsat var 15 procent.

Den 11. december 2012 blev J. [REDACTED] meddelt afslag på at indlede sag om førtidspension.

Den 17. april og den 9. august 2013 traf Arbejdsskadestyrelsen (nu Arbejdsmarkedets Erhvervssikring) på ny afgørelse om erhvervsevnetab, hvorefter J. [REDACTED]s erhvervsevnetab efter arbejdsskaden fortsat var 15 procent.

Den 10. april 2014 traf Arbejdsskadestyrelsen (nu Arbejdsmarkedets Erhvervssikring) herefter den afgørelse om erhvervsevnetab, der er til prøvelse under nærværende sag. Af afgørelsen fremgår blandt andet:

"Dit tab af erhvervsevne er stadig 15 procent.

Du har ikke krav på yderligere erstatning.

...

Sagens oplysninger

Vi har din sag til revision vedrørende tab af erhvervsevne. Vi traf afgørelse den 9. august 2013 om, at du ikke var berettiget til yderligere erstatning for tab af erhvervsevne. Du modtog den gang stadig ledighedsydelse.

...

Du oplyser, at der ikke er sket ændringer i de erhvervsmæssige forhold.

...

Begrundelse

Situationen er uændret siden de tidligere afgørelser om erstatning. Du kan ikke genoptage tidligere arbejder, eller andet arbejde og tjene det samme som inden arbejdsskaden.

Der er ikke yderligere oplysninger om, at arbejdsskaden fra 2004 har medført yderligere nedsættelse af erhvervsevnen.

Tabet er derfor uændret 15 procent."

Af et afsluttende notat af 4. november 2014 udarbejdet af virksomhedskonsulent Susanne Guldbæk Holmblad fremgår blandt andet:

"Det vurderes, at J [redacted] har en meget begrænset arbejdsevne, med en meget lille udviklingsmulighed. Dette er grundet hans kroniske smerteproblematik, som gør, at han eksempelvis har svært ved at udføre de mindste praktiske opgaver i egen dagligdag, såsom egenomsorg, madlavning og rengøring af sit hjem. I eget hjem har J [redacted] efter bedste evne forsøgt at kompensere for sine skånehensyn ved at indkøbe hjælpemidler, såsom robotstøvsuger, havetraktor, opsamlertang og en god hvilestol.

Samtidig vurderes det, at det vil blive svært for J [redacted] at opnå ansættelse, da der findes at være meget få arbejdspladser hvor de vil prioritere og have mulighed for at benytte økonomi, til de arbejdsopgaver som J [redacted] har mulighed for at udføre. Det skal tilføjes, at J [redacted] ikke har mulighed for at transportere sig længere end omkring hvad der svarer til ca. 20 min kørsel, i forhold til arbejdsplads, da han ikke kan holde ud at sidde i længere tid."

Af "Tillæg til skrivelse vedrørende afklaring af arbejdsevne i forhold til effektive timetal" af 23. januar 2015 fremgår blandt andet, at J [redacted] Christensens kontaktperson og daglige ledere vurderer, at hans effektive timetal er 2 timer pr. uge.

Den 13. april 2016 afgav Arbejdsskadestyrelsen (nu Arbejdsmarkedets Erhvervssikring) en vejledende udtalelse vedrørende J [redacted]s varige mén og erhvervsevnetab.

Det hedder i udtalelsen blandt andet:

"Vi vurderer, at:

Det varige mén er 5 procent
Erhvervsevnetabet er 15 procent

...

Den aktuelle skade er tidligere blevet behandlet som en arbejdsskade, hvor det varige mén blev vurderet til 5 procent for lænderyggene.

...

Vore lægekonsulent med speciale i neurologi har deltaget ved vurderingen af det varige mén,

...

Ved vurderingen af det varige mén har vi lagt vægt på, at J [redacted] i

forbindelse med speciallægeundersøgelse af 16. januar 2006 klagede over smerter i lænderyggen med udstråling op mellem skulderbladene og ned i højre ben.

Ved speciallægens objektive undersøgelse fandt man normal bevægelighed i lænderyggen.

Vi har fastsat det varige mén med udgangspunkt i vores vejledende mén tabel:

Efter tabellens punkt B.1.3.1 vurderes følger efter forvridninger, diskusprolaps, brud og belastningsskader med lette daglige rygsmerter uden eller med meget let bevægeindskrænkning, til 5 procent.

Vi vurderer i samråd med vores lægekonsulent, at de ovenfor anførte lænderyggener er sammenlignelige med ovenstående tabelpunkt og svarer til et varigt mén på skønsmæssigt 5 procent.

Vedrørende forudbestående:

Vi er opmærksomme på, at man ved MR-scanning fra november 2007 fandt degenerative forandringer på de to nederste niveauer af lænderygsøjlen samt diskusprolaps i lænderyggen svarende til niveau L4/L5 og diskusfrembuling svarende til niveau L5/S1.

Vi har i denne forbindelse lagt vægt på Retslægerådets udtalelser af 9. november 2010, hvor det anføres, at ovenstående degenerative forandringer var forudbestående, men ikke symptomgivende forud for den aktuelle skade. Vi finder derfor ikke, at der er grundlag for at foretage fratæk i méngraden.

Vedrørende forværring af lænderyggener:

Vi er desuden opmærksomme på, at J [REDACTED] har anført, at der er sket en forværring af lænderygsmerterne efter skaden 14. september 2004, blandt andet i forbindelse med flere arbejdsprøvninger.

Det er dog vores lægelige vurdering, at forværringen af J [REDACTED]s lænderyggener med overvejende sandsynlighed skyldes en progression i de forudbestående degenerative forandringer og derfor ikke kan tilskrives den anmeldte skade.

På baggrund af ovenstående vurderer vi, at skaden den 14. september 2004 har medført et varigt mén på skønsmæssigt 5 procent.

Vi har noteret os, at J [REDACTED] har klaget over nakkegener og kognitive gener i form af hukommelses- og koncentrationsbesvær samt øget træthed.

Vi finder dog ikke, at J [REDACTED]s aktuelle nakkegener skyldes den anmeldte skade, da skademekanismen lægeligt set er uegnet til at medføre varige nakkegener.

Erhvervsevnetab

...

Den aktuelle sag har tidligere været behandlet som arbejdsskadesag, hvor erhvervsevnetabet blev vurderet til 15 procent.

...

Erhvervsevnetabet er 15 procent.

Grundlaget for vores vurdering af erhvervsevnen før skaden:

J [REDACTED] har taget folkeskolens 10. klasse, og blev efterfølgende udlært inden for transport- og lagerarbejde ved DSB.

J [REDACTED] har gennem cirka 10 år haft forskellige ufaglærte jobs, blandt andet som lagerarbejder.

I perioden fra 1. september 2003 til 25. juni 2004 var J [REDACTED] arbejdsledig.

J [REDACTED] blev ansat som transport/lagerarbejder hos Flora Patricia fra 26. juni 2004, og det var i forbindelse med dette arbejde, at den anmeldte skade fandt sted.

Vi vurderer, at det er sandsynliggjort, at der ikke var erhvervsmæssige funktionsbegrænsninger forud for skaden, fordi J [REDACTED] gennem en år-række havde en stabil tilknytning til arbejdsmarkedet med en kortere ledighedsperiode fra september 2003 til juni 2004.

Vi vurderer derfor, at J [REDACTED] havde fuld erhvervsevne.

Det er dog vores vurdering, at der i et fremtidigt perspektiv uden skaden ville være tilkommet funktionsmæssige begrænsninger som følge af konkurrerende nakkegener og kognitive gener. Derudover er det vores lægelige vurdering, at de konstaterede degenerative forandringer i lænderyggen, uanset skaden, ville være blevet symptomgivende, og dermed ville have haft en betydning for J [REDACTED]s arbejdsevne.

Grundlaget for vores vurdering af erhvervsevnen efter skaden:

J [REDACTED] var sygemeldt i en periode efter skaden.

J [REDACTED] var i perioden 1. maj til 31. oktober 2007 i praktik som entreprenørarbejder med en ugentlig arbejdstid på 37 timer, hvilket dog viste sig at være for belastende for hans ryg.

Efterfølgende var J [REDACTED] i flere arbejdsprøvninger, herunder som ekspedient i jagt- og firskeriforretningen Hunters Univers fra 22. april 2009 med en arbejdstid på 20 timer/uge og skånehensyn for rygbelastende arbejde, statiske og foroverbøjede arbejdsstillinger, tunge løft samt pauser efter behov.

Arbejdsprøvningen hos Hunters Univers skulle efter planen være løbet frem til 24. juli 2009, men blev afbrudt 8. juni 2009, da J. [REDACTED] måtte sygemelde sig på grund af voldsomme rygsmerter efter en hændelse i weekenden.

J. [REDACTED] blev visiteret til fleksjob med virkning fra 1. juli 2009 med en arbejdstid på 3 timer/uge og en effektiv arbejdstid på 2 timer/uge.

Vi har ved vurderingen af erhvervsevnetabet lagt vægt på, at J. [REDACTED] har skaderelaterede gener i form af smerter i lænderyggen med udstråling op mellem skulderbladene og ned i højre ben.

Vi vurderer dog, at den væsentligste årsag, at J. [REDACTED] aktuelt kun kan arbejde i fleksjob med en arbejdstid på 2-3 timer/uge er de forudbestående og konkurrerende forhold.

I denne forbindelse har vi lagt vægt på, at J. [REDACTED] har konkurrerende nakkegener og kognitive gener i form af hukommelses- og koncentrationsbesvær samt øget træthed.

Herudover fremgår det af de lægelige oplysninger, at J. [REDACTED] efter 2017 oplevede en betydelig forværring af lænderyggenerne, som vi vurderer skyldes en progression i forudbestående degenerative forandringer uden relation til skaden. Det er vores vurdering, at denne forværring har haft en væsentlig betydning for J. [REDACTED]s nuværende samlede funktionsbegrænsninger.

Vi vurderer imidlertid, at J. [REDACTED]s skaderelaterede lænderyggener har medført visse funktionsmæssige begrænsninger, idet J. [REDACTED] i perioden 1. maj til 31. oktober 2007 arbejdede 37 timer/uge, hvilket viste sig at være for belastende for hans ryg.

Vi skønner derfor, at J. [REDACTED] alene med skadens følger ville have haft behov for let nedsat arbejdstid, hvilket kan begrunde et mindre skaderelateret erhvervsevnetab.

Vi vurderer derfor, at skaden den 14. september 2004 har medført et erhvervsevnetab på skønsmæssigt 15. procent."

Efter anlægget af nærværende retssag er der stillet supplerende spørgsmål til Retslægerådet. Af Retslægerådets besvarelse heraf af 18. november 2016 fremgår blandt andet:

"Spørgsmål 6:

Retslægerådet bedes vurdere, hvorvidt forværringen af J. [REDACTED]s lænderyggener med overvejende sandsynlighed skyldes en progression i forudbestående degenerative forandringer og derfor ikke kan tilskrives skaden den 14. september 2004.

Spørgsmål 7:

Retslægerådet bedes vurdere, hvorvidt der er sammenhæng mellem J [REDACTED] [REDACTED]s klager over nakkegener og kognitive gener i form af hukommelses- og koncentrationsbesvær samt øget træthed og forløftningen den 14. september 2004?

Ad spørgsmål 6 og 7:

I overensstemmelse med Retslægerådets vurdering fra 2010 (besvarelsen af spørgsmål E) vurderer Retslægerådet, at sagsøger har pådraget sig vedvarende ryggener som følge af hændelsen den 14.09.04. Det fremgår af seneste lægelige journaloplysninger, at sagsøger følges for en kompleks kronisk smertetilstand (udbredte smerter og kognitive gener) med forværring i de seneste år. Årsagen til denne forværring anses for multifaktoriel, og det er ikke muligt med nogen grad af sandsynlighed at henføre den nuværende forværring til hændelsen den 14.09.04.

Spørgsmål 8:

Retslægerådet bedes uddybe svaret på spørgsmål 4 i besvarelse af 9. november 2010 (E50/E2-04118-2010) om, at der er notorisk dårlig overensstemmelse mellem de billeddiagnostiske fund og subjektive symptomer.

Som anført i besvarelsen af spørgsmål J forekommer degenerative forandringer i ryghvirvelsøjlen hos majoriteten (mere end 90 %) af mennesker over 40 år. Langt hovedparten af mennesker med disse forandringer er uden gener, herunder smerter. Derfor er konklusionen, som anført i besvarelsen af spørgsmål 4, at billeddiagnostisk påvisning af degenerative forandringer i rygsøjlen ikke er ensbetydende med forekomsten af symptomer."

Ved brev af 29. maj 2017 besvarede Retslægerådet en række yderligere spørgsmål. Det hedder i besvarelsen blandt andet:

"Spørgsmål B:

I forlængelse af Retslægerådets besvarelse af spørgsmål 6 og 7 samt spørgsmål B (i besvarelsen af 9. november 2010) anmodes Retslægerådet om at oplyse, om det er mere sandsynligt at J [REDACTED]s gener i nakken skyldes andre forhold end arbejdsskaden den 14. september 2004.

Spørgsmål C:

Retslægerådet bedes oplyse, om J [REDACTED]s nakkegener er beskrevet som forværret i perioden efter arbejdsskaden den 14. september 2004.

Retslægerådet anmodes i bekræftende fald om at oplyse

- a) hvornår forværringen indtrådte,*
- b) hvori forværringen består og*
- c) om forværringen er varig*

Spørgsmål D:

Hvis Retslægerådet i besvarelsen af spørgsmål C anfører, at J [REDACTED] [REDACTED]s gener i nakken er varigt forværret i perioden efter arbejdsskaden den 14. september 2004 bedes Retslægerådet oplyse, om arbejdsskaden er

årsagen til forværringen.

Spørgsmål E:

Retslægerådet bedes endvidere i lyset af besvarelsen af spørgsmål 6 og 7 oplyse, om det er mere sandsynligt, at J [REDACTED]s kognitive gener skyldes andre forhold end arbejdsskaden den 14. september 2004.

Spørgsmål F:

Retslægerådet anmodes om at oplyse, om J [REDACTED]s kognitive gener er beskrevet som forværret efter arbejdsskaden den 14. september 2004.

Retslægerådet anmodes i bekræftende fald om at oplyse

- a) hvornår forværringen indtrådte,
- b) hvori forværringen består og
- c) om forværringen er varig

Spørgsmål G:

Hvis Retslægerådet i besvarelsen af spørgsmål F anfører, at J [REDACTED] [REDACTED]s kognitive gener er varigt forværret i perioden efter arbejdsskaden den 14. september 2004 bedes Retslægerådet oplyse, om arbejdsskaden er årsag til forværringen.

Ad spørgsmål B, C, D, E, F, og G:

Som anført i besvarelsen af det oprindelige spørgsmål B og E (fra 09.11.10) anser Retslægerådet, at sagsøger pådrog sig lændehold med vedvarende rygener til følge ved hændelsen 14.09.04. I forløbet er, som anført i besvarelsen af spørgsmål 6 og 7, udviklet et kronisk smertesyndrom - med såvel udbredte smerter som kognitive gener - på multifaktoriel baggrund. Det er som anført i besvarelsen af spørgsmål 6 og 7 ikke muligt at henhøre sagsøgers i materialet senest beskrevne udbredte smerte, herunder nakkesmerter, og kognitive gener samt forværring og varighed heraf til en bestemt begivenhed, herunder hændelsen 14.09.04, med nogen grad af sandsynlighed."

Endelig besvarede Retslægerådet ved brev af 7. november 2017 yderligere et spørgsmål. Det hedder i besvarelsen blandt andet:

"Spørgsmål 9:

Retslægerådet har som svar på spørgsmålene, B, C, D, E, F og G i besvarelse af 29. maj 2017 anført, at der er udviklet et kronisk smertesyndrom med udbredte smerter og kognitive gener.

Selv om Retslægerådet anfører, at man ikke kan henhøre sagsøgers beskrevne smerter, herunder nakkesmerter, kognitive gener samt forværring til nogen bestemt begivenhed, anmodes Retslægerådet om at oplyse, om sagsøgers beskrevne gener er en kendt følge efter lændehold med vedvarende rygener, som sagsøger pådrog sig ved hændelsen den 14. september 2004.

De i spørgsmålet anførte gener kan udvikle sig uafhængigt af et forudgående lændehold med vedvarende rygener. Derfor, som besvaret ved tidligere udta-

lelse, anser Retslægerrådet det ikke muligt at henføre sagsøgers senest beskrevne gener til én bestemt begivenhed, baseret på lægefaglig evidens."

Forklaringer

Der er under hovedforhandlingen afgivet forklaring af J [REDACTED], som har forklaret blandt andet, at arbejdsskaden skete under flytning af en sofa. Sofaen kilede sig i første omgang fast i en dør, men løsrev sig, således at han knækkede sammen i højre side og fik et par smæld i ryggen. Det føltes som om, han havde fat i et elektrisk hegn, og smerterne strålede ud i både arme og ben. Han kunne ikke fortsætte arbejdet, men måtte straks ned at ligge. Dagen efter gik han til en fysioterapeut, men fysioterapeuten kunne ikke hjælpe ham og henviste ham til egen læge. Herefter kom han i et længerevarende behandlingsforløb, således som det fremgår af sagens akter.

De efterfølgende hændelser, han har været udsat for, har haft en bagatelagtig karakter, men i og med han allerede var skadet, har de haft en uforholdsmæssig stor effekt. Han har altid lagt vægt på selv at tjene sine penge og har derfor gjort alt, hvad han kunne, for at vende tilbage til arbejdsmarkedet.

Han oplever ikke i dag sine rygsmerter som lette. Han har aldrig forud for arbejdsskaden haft rygener, men har tværtimod forud for skaden arbejdet som blandt andet skovarbejder.

Parternes synspunkter

3F Fagligt Fælles Forbund har som mandatar for J [REDACTED] i påstandsdokument af 9. juli 2018 gjort blandt andet følgende gældende:

"Overfor [Arbejdsmarkedets Erhvervssikring] gøres det overordnet gældende, at sagsøgers méngrad er mindst 12%, og at [Arbejdsmarkedets Erhvervssikring] ikke har løftet bevisbyrden for, at overvejende sandsynlighed taler imod at hele méngraden, er en følge af den anerkendte arbejdsskade den 14. september 2004.

Overfor [Ankestyrelsen] gøres det overordnet gældende, at sagsøgers erhvervsevnetab er mindst 65%, og at [Ankestyrelsen] ikke har løftet bevisbyrden for, at overvejende sandsynlighed taler imod at hele erhvervsevnetabet, er en følge af den anerkendte arbejdsskade den 14. september 2004.

Overfor [Tryk forsikring A/S], gøres det overordnet gældende, at erhvervsevnetabet i medfør af erstatningsansvarsloven er mindst 65%, idet sagsøger ikke har nogen erhvervsevne af betydning og alene er i stand til at arbejde under 2 timer om ugen i effektiv arbejdstid.

Til støtte for synspunkterne overfor alle de tre sagsøgte gøres det gældende, at sagsøger ikke har nogen erhvervsevne af betydning i behold, og alene er i stand til at arbejde under 2 timer om ugen i effektiv arbejdstid.

Det gøres endvidere gældende, at sagsøger ikke forinden led af væsentlige problemer fra lænderyggen før ulykken den 14. september 2004, jf. Retslægerådets svar af 9. november 2010 på spørgsmål A og spørgsmål E. Der henvises yderligere til Retslægerådets svar af 18. november 2016 på spørgsmål 8.

Det gøres endvidere gældende, at den almindelige discusdegeneration, som sagsøger led af, var og er uden klinisk relevans, jf. Retslægerådets svar af 9. november 2010 på spørgsmål B og spørgsmål J og spørgsmål 5.

I relation til anbringenderne overfor [Arbejdsmarkedets Erhvervssikring og Ankestyrelsen] henvises særligt til Retslægerådets besvarelse af 29. maj 2017, jf. svarene på spørgsmålene B, C, D, E, F og G, hvorefter det ikke for Retslægerådet er muligt at henføre det kroniske smertesyndrom, som sagsøger har udviklet, til nogen bestemt begivenhed, idet det anføres, at der er tale om multifaktoriel baggrund.

På den baggrund har [Arbejdsmarkedets Erhvervssikring og Ankestyrelsen] jf. arbejdsskadesikringslovens § 12, stk. 2 ikke godtgjort, at det med overvejende sandsynlighed taler imod, at generne, herunder forværringen, kan henføres til andre konkurrerende eller forudbestående årsager end ulykken den 14. september 2004.

Over for [Tryk Forsikring A/S] gøres det gældende, at erhvervsevnetabets størrelse skal vurderes i forhold til, hvilket arbejde sagsøger med rimelighed kan forlanges udført af ham på baggrund af hans evner, uddannelse, alder og mulighed for erhvervsmæssig omskoling og genoptræning.

Det bemærkes, at der mellem sagsøger og [Tryk Forsikring A/S] er enighed om, at erhvervsevnetabet er større end de betalte 15%, men det er Tryk Forsikring A/S' opfattelse, at årsagen til det erhvervsevnetab, der overstiger 15%, skyldes andet end ulykken den 14. september 2004.

For vidt angår [Tryk Forsikring A/S], skal det med henvisning til U 2012.1838 H, U 2013.508 H samt U 2015.2497 H bemærkes, at i en situation som den foreliggende, hvor [Tryk Forsikring A/S] er pålagt at anerkende årsagssammenhængen for sygeforløbet frem til den 16. november 2009, er det [Tryk Forsikring A/S]' bevisbyrde, at godtgøre, at det er konkurrerende årsager, der ligger til grund for den beskrevne forværring, når sagsøger har godtgjort, at ulykkens følger fortsat indvirker på sagsøgers erhvervsevne jf. Retslægerådets svar om, at årsagen er multifaktoriel, hvilket er ensbetydende med, at ulykken, men også andre faktorer, har indvirket på forløbet.

For alle 3 sagsøgte gøres det gældende vedrørende den i sagen beskrevne forværring, at der ikke er tale om en forværring af sagsøgers helbredsmæssige situation objektivt set, men alene tale om, at sagsøger, efter at have forsøgt at udholde smerter i mange år, herunder forsøgt at komme tilbage på ar-

bejdsmarkedet og gennemføre arbejdsprøvninger, i 2009/2010 måtte acceptere, at hans smerter var værre, end han kunne undertrykke og udholde. Der henvises til bilag 27, side 2 samt Retslægerådets besvarelse af 9. november 2010 på spørgsmål 4, som blev uddybet i svaret af 18. november 2016 på spørgsmål 8."

Arbejdsmarkedet Erhvervssikring har i påstandsdokument af 12. juli 2018 gjort blandt andet følgende gældende:

"Til støtte for den principale påstand om frifindelse gøres det overordnet gældende, at overvejende sandsynlighed taler imod, at hele sagsøgerens erhvervsevnetab er en følge af arbejdsskaden den 14. september 2004, og at sagsøgeren ikke har tilvejebragt et sikkert grundlag for at tilsidesætte Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings vurdering af, i hvilket omfang erhvervsevnetabet skyldes hændelsen, henholdsvis andre forhold.

Arbejdsskadesikringslovens § 12, stk. 2

Det gøres gældende, at sagsøgerens erhvervsevnetab kun delvist skyldes arbejdsskaden den 14. september 2004. Erhvervsevnetabet skyldes med overvejende sandsynlighed ligeledes en række andre faktorer og problematikker, som ikke har nogen sammenhæng med hændelsen.

Ved arbejdsskaden den 14. september 2004 pådrog sagsøgeren sig akut forvridning af lænderyggen med vedvarende ryggener til følge (Retslægerådets svar på spørgsmål E). Generne er af Retslægerådet blevet beskrevet som konstante smerter i lænderyggen både i hvile og under belastning, dog med vekslende intensitet (*spørgsmål C*), som med tiden konkretiseredes til overvejende lænderygsmerter uden særlig udstråling, undertiden i kombination med båndformede smerter omkring brystkassen (*spørgsmål B*).

Retslægerådet har i senere udtalelser fastholdt, at følgerne efter hændelsen var varige ryggener (*spørgsmål 6 + 7 samt B, C, D, E, F + G*).

Det kan derfor lægges til grund, at følgerne efter hændelsen den 14. september 2004 var isoleret til lænderyggen.

Den 1. juli 2009 blev sagsøgeren bevilget fleksjob med 20 timer pr. uge (bilag 15, bilag 27, side 17). Den forudgående praktik viste skånehensyn over for rygbelastende arbejde, vrid i ryggen, statiske arbejdsstillinger, foroverbøjede arbejdsstillinger, løft der krævede brugen af kræfter samt pauser efter behov (bilag 27, side 17).

I de kommunale akter fra 2012 blev derimod anført varige skånehensyn i forhold til ryg, begge ben og fødder samt begge arme og højre (dominante) hånd (bilag 27, side 19). Af ergoterapeutisk funktionsskrivelse fra september 2012, fremgår (bilag 27, side 20):

"Ergoterapeuten vurderer, at det umiddelbart er [sagsøgerens] intak-

te syn, der fremstår som hans eneste fysiske ressource, men konkluderer, at der ikke findes job, der baserer sig primært på en god synsfunktion, hvilket gør [sagsøgerens] chancer for at få en relevant beskæftigelse urealistisk”.

Sagsøgeren har efter hændelsen udviklet en kompleks kronisk smertetilstand med klassiske ledsagesymptomer i form af søvnforstyrrelser, nedsat stressærskel, koncentrations- og hukommelsesbesvær samt på det psykologiske plan manglende overskud til at rumme uro og situationer, hvor han skal bearbejde mange sanseindtryk og vanskeligheder i hverdagen (bilag 18, bilag 39).

Om denne smerteproblematik har Retslægerådet udtalt:

”Det fremgår af seneste lægelige journaloplysninger, at sagsøger følges for en kompleks kronisk smertetilstand (udbredte smerter og kognitive gener) med forværring i de seneste år. Årsagen til denne forværring anses for multifaktoriel, og det er ikke muligt med nogen grad af sandsynlighed at henføre den nuværende forværring til hændelsen den 14. september 2004” (spørgsmål 6 og 7).

Retslægerådet fandt i det hele taget, at det ikke med nogen grad af sandsynlighed var muligt at henføre den udbredte smerte, herunder nakkesmerter og kognitive gener samt forværring og varighed heraf, til en bestemt begivenhed, herunder ulykken (spørgsmål B, C, D, E, F og G samt spørgsmål 9).

Smerteproblematikken skyldes derfor med overvejende sandsynlighed ikke det enkeltstående vrid i lænden den 14. september 2004.

Dermed har Arbejdsmarkedets Erhvervssikring løftet bevisbyrden for, at sagsøgerens erhvervsevnetab med overvejende sandsynlighed ikke udelukkende kan henføres til hændelsen den 14. september 2004.

Dette understøttes endvidere af udtalelsen af 13. april 2016 fra Center for Private Erstatningssager (CPE), hvorefter den væsentligste årsag til sagsøgerens nedsatte erhvervsevne var de forudbestående og konkurrerende forhold.

Fordelingen af erhvervsevnetabet

Det er herefter sagsøgerens bevisbyrde, at Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings vurdering af, at arbejdsskaden den 14. september 2004 har medført et erhvervsevnetab på 15 %, er forkert.

Denne bevisbyrde er ikke løftet.

Forvridningen af lænden den 14. september 2004 havde i sig selv relativt begrænsede helbredsmæssige følger, og sagsøgeren pådrog sig alene lænderygener. Samtidig var sagsøgerens indtægt forud for arbejdsskaden forholdsvis beskeden, hvilket øgede muligheden for, at han selv med arbejdsskadens følger ville kunne opnå en indtjening, der ikke lå langt fra, hvad han kunne tjene

inden arbejdsskaden.

På den baggrund vurderede Arbejdsmarkedets Erhvervssikring med rette, at sagsøgerens erhvervsevnetab som følge af arbejdsskaden var 15 %.

Denne vurdering understøttes af udtalelsen af 13. april 2016 fra Center for Private Erstatningssager (CPE), som tilsvarende vurderede, at sagsøgerens erhvervsevnetab som følge af arbejdsskaden var 15 %.

CPE vurderede, at sagsøgeren havde skadesrelaterede gener i form af smerter i lænderyggen med udstråling op mellem skulderbladene og ned i højre ben, men at den væsentligste årsag til sagsøgerens nedsatte erhvervsevne var de forudbestående og konkurrerende forhold.

Således vurderede CPE, at sagsøgeren – uafhængigt af hændelsen – ville have fået funktionsmæssige begrænsninger som følge af konkurrerende nakkegener og kognitive gener, og at sagsøgeren – uafhængigt af hændelsen – ville have fået problemer med ryggen som følge af de forudbestående, degenerative forandringer i lænderyggen.

Sammenfattende gøres det gældende, at såvel Retslægerådets udtalelser som udtalelsen fra CPE understøtter vurderingen af, at sagsøgerens erhvervsevnetab med overvejende sandsynlighed ikke udelukkende kan henføres til hændelsen den 14. september 2004. Samtidig giver ingen af disse vurderinger noget grundlag for at tilsidesætte Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings fordeling af erhvervsevnetabet, hvorefter erhvervsevnetabet som følge af arbejdsskaden den 14. september 2004 udgør 15 %. Tværtimod svarer denne vurdering til udtalelsen fra CPE.

Hjemvisningspåstanden

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring har ikke fastsat et samlet erhvervsevnetab og bestrider den erhvervsevnetabsprocent (65 %), som sagsøgeren har nedlagt påstand om.

Det gøres på den baggrund gældende, at såfremt retten finder grundlag for at tilsidesætte Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings afgørelse, bør sagen hjemvises med henblik på udmåling af sagsøgerens samlede erhvervsevnetab, jf. f.eks. U.2010.168.H."

Ankestyrelsen har i påstandsdokument af 12. juli 2018 gjort blandt andet følgende gældende:

"Til støtte for påstanden om frifindelse gøres det overordnet gældende, at sagsøgeren, hvem bevisbyrden påhviler, ikke har tilvejebragt grundlag, endsi-ge sikkert grundlag for at tilsidesætte Ankestyrelsens afgørelse af 11. april 2011 (bilag 22).

Ved udtalelse af 9. november 2010 (bilag 20) fandt Retslægerådet, at sagsø-

geren ved hændelsen den 14. september 2004 havde pådraget sig *"akut forvridning af lænderyggen med vedvarende ryggener til følge"* (spørgsmål E). Generne blev af Retslægerådet beskrevet som konstante smerter i lænderyggen både i hvile og under belastning, dog med vekslende intensitet (spørgsmål C). Endvidere fremgår, at symptomer med tiden konkretiseredes til *"overvejende lænderygssmerter uden særlig udstråling, undertiden i kombination med båndformede smerter omkring brystkassen"* (spørgsmål B).

Retslægerådet udtalte videre, at man i 2007 fandt forudbestående, degenerative forandringer, som dog var uden klinisk relevans (spørgsmål B), og at der ikke var dokumenteret væsentlige lænderygproblemer forud for hændelsen (spørgsmål A).

På baggrund heraf lagde Ankestyrelsen ved afgørelsen af 11. april 2011 til grund, at alle sagsøgerens lænderyggener skyldtes arbejdsskaden. Ankestyrelsen foretog således ikke fradrag efter arbejdsskadesikringslovens § 12, stk. 1.

Med udgangspunkt i Retslægerådets udtalelse samt de øvrige akter i sagen, herunder speciallægeerklæring af 18. februar 2008 (bilag 8) vurderede Ankestyrelsen, at sagsøgerens lænderyggener svarede til den dagældende vejledende méntabels afsnit om lænderyggen under punkt B.1.3.1., hvorefter lette, daglige rygsmerter uden eller med meget let bevægeindskrænkning svarede til et varigt mén på 5 %.

Sagsøgeren har ikke påvist noget grundlag for at tilsidesætte denne vurdering.

Den efterfølgende forværring af sagsøgerens tilstand kan heller ikke føre til en tilsidesættelse af Ankestyrelsens afgørelse. Det følger således af fast praksis, at prøvelse af forvaltningsafgørelser skal ske på baggrund af forholdene på afgørelsestidspunktet, jf. eksempelvis U.2018.2011H.

Endvidere har Retslægerådet ved udtalelse af 18. november 2016 samt 29. maj 2017 udtalt, at sagsøgeren følges for en kompleks kronisk smertetilstand med forværring i de seneste år, og at årsagen til denne forværring ikke med nogen grad af sandsynlighed kan henføres til hændelsen den 14. september 2004 (*spørgsmål 6, 7, 9, B, C, D, E, F og G*)

Overvejende sandsynlighed taler således under alle omstændigheder imod, at sagsøgerens forværrede tilstand skyldes arbejdsskaden den 14. september 2004.

Dette stemmer endvidere overens med udtalelsen af 13. april 2016 fra Center for Private Erstatningssager (CPE) hos Arbejdsmarkedets Erhvervssikring, som blev bedt om at foretage en vurdering efter erstatningsansvarslovens regler. CPE vurderede, ligesom Ankestyrelsen, at sagsøgerens varige mén som følge af arbejdsskaden var 5 %.

I overensstemmelse med Retslægerådets første udtalelse fandt CPE ikke grundlag for at foretage fradrag for de forudbestående degenerative forandringer, da disse på skadestidspunktet ikke var symptomgivende. Tilsvarende vurderede CPE heller ikke, at den senere forværring af sagsøgerens tilstand med overvejende sandsynlighed skyldtes hændelsen, idet årsagen efter CPE's vurdering var en progression i de forudbestående degenerative forandringer.

Ankestyrelsen har ved afgørelsen den 11. april 2011 forholdt sig nøje og præcist til Retslægerådets initiale udtalelse af 9. november 2010 for så vidt angår omfanget af sagsøgerens lændegener, og Retslægerådets senere udtalelser giver ikke grundlag for at tilsidesætte vurderingen af følgerne af arbejdsskaden den 14. september 2004. Når endvidere henses til, at CPE's vurdering ligger fuldt på linje med Ankestyrelsens afgørelse, er der ikke noget grundlag, endsige sikkert grundlag, for at tilsidesætte den indbragte afgørelse og vurderingen af, at sagsøgerens varige mén som følge af hændelsen den 14. september 2004 udgjorde 5 %.

Til støtte for den subsidiære påstand gøres det gældende, at retten, hvis der findes sikkert grundlag for at tilsidesætte Ankestyrelsens afgørelse, men der ikke kan gives sagsøgeren medhold, kan hjemvise sagen."

Tryk Forsikring A/S har i påstandsdokument af 28. juni 2018 gjort blandt andet følgende gældende:

"Det påhviler sagsøger som kravstiller at løfte bevisbyrden for, at sagsøger har pådraget sig et erhvervsevnetab på 65%. Denne bevisbyrde er ikke løftet.

[Tryk Forsikring A/S] anerkender, at sagsøger har pådraget sig akut forvridning af lænderyggen med vedvarende ryggener til følge, men ikke andre skader. Alle øvrige gener, herunder grundet forudbestående diskusgeneration og den komplekse kroniske smertetilstand, som er forværret over perioden, har utvivlsomt forårsaget en reduceret erhvervsevne.

Årsagen til forværringen kan ifølge Retslægerådet imidlertid ikke med nogen grad af sandsynlighed henføres til ulykken, jfr. Retslægerådets besvarelse af 18. november 2016 (bilag 63), besvarelsen af 29. maj 2017 (bilag 64) samt besvarelsen af 7. november 2017 (bilag 65), ligesom Retslægerådet udtaler, at den bestående diskusdegeneration på de to nederste niveauer i lænderyggen ofte vil volde problemer, uanset om lænden bliver overbelastet eller ej (bilag 20).

Der er således en række andre gener, der i højere grad end ulykken kan forklare den væsentligste del af sagsøgers funktionsnedsættelse. Langt den overvejende del af sagsøgers erhvervsevnetab skyldes således andre forhold, herunder den komplekse, kroniske smertetilstand, som ikke kan henføres til følger efter ulykken. Retten må derfor ved sin afgørelse lægge til grund, at der er relevant forudbestående samt indtrådt en forværring i sagsøgers hel-

bredsmæssige tilstand af betydning for sagsøgers erhvervsevne, og at disse forhold ikke skyldes ulykken.

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring har vurderet, at den del af sagsøgers uarbejdsdygtighed, der kan henføres til gener efter ulykken, skønsmæssigt udgør 15%. Vurderingen har været ens efter både arbejdsskadesikringsloven og erstatningsansvarsloven.

Der skal efter retspraksis foreligge det fornødne sikre grundlag til at tilsidesætte en vurdering fra Arbejdsmarkedets Erhvervssikring, og et sådant sikkert grundlag foreligger ikke i denne sag. Tværtimod er der ud fra et lægeligt perspektiv enighed om, at størstedelen af de arbejdshindrende gener ikke skyldes følger efter ulykken, og det er ikke godtgjort, at ulykkens følger kan udmåles til mere end 15% erhvervsevnetab.

[Tryk Forsikring A/S] skal derfor frifindes."

Rettenns begrundelse og afgørelse

Ankestyrelsen har ved sin afgørelse af 11. april 2011 om varigt mén lagt vægt på blandt andet, at J [REDACTED] har konstante smerter i lænderyggen, der forværres, når han sidder eller er aktiv for lang tid ad gangen. I forbindelse med forværringen og om natten, kan der være udstråling af smerterne til lårene samt til højre skinneben og fod samt nakken. Bevægeligheden i ryggen er normal.

Det fremgår videre af Ankestyrelsens afgørelse om varigt mén, at Retslægerådets udtalelse af 9. november 2010 er indgået i styrelsens vurdering af sagen, og at styrelsen ved sin vurdering af sagen har lagt til grund, at samtlige J [REDACTED]s lænderygggener er en følge af arbejdsskaden.

Retten finder på den baggrund ikke, at der er det fornødne sikre grundlag for at tilsidesætte Ankestyrelsens vurdering, hvorefter det varige mén som følge af arbejdsskaden er 5 procent.

Retten frifinder derfor Ankestyrelsen.

Arbejdsskadestyrelsen (nu Arbejdsmarkedets Erhvervssikring) har ved sine afgørelser om erhvervsevnetab af 17. november 2009, 23. april og 20. september 2012, 17. april og 9. august 2013 samt 10. april 2014 lagt vægt på blandt andet, at J [REDACTED] har skånebehov i sit arbejde, idet han skal undgå rygbelastende arbejder og visse arbejdsstillinger. I vurderingen er det tillige indgået, at arbejdsskaden ikke alene er årsag til J [REDACTED]s arbejdsophør og tilkendelse af fleksjob, men at arbejdsophøret og tilkendelsen af fleksjob også er begrundet i gener, der ikke er forårsaget af arbejdsskaden.

Retslægerådet har afgivet adskillige udtalelser i sagen. Det fremgår senest af Retslægerådets udtalelse af 18. november 2016, at J [REDACTED] i forlø-

bet har udviklet et kronisk smertesyndrom på multifaktoriel baggrund, og at det ikke er muligt med nogen grad af sandsynlighed at henføre dette til nogen bestemt begivenhed, herunder arbejdsskaden den 14. september 2004.

Retten finder på den baggrund ikke, at der er det fornødne sikre grundlag for at tilsidesætte Arbejdsskadestyrelsen (nu Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings) vurdering, hvorefter erhvervsevnetabet som følge af arbejdsskaden er 15 procent.

Retten frifinder derfor Arbejdsmarkedets Erhvervssikring.

Af de grunde, der er anført oven for, frifindes også Tryg Forsikring A/S.

Efter sagens udfald skal J. [REDACTED] betale sagsomkostninger til de sagsøgte. Det er af Ankestyrelsen oplyst, at sagsgenstandens værdi vedrørende varigt mén er ca. 60.000 kr., mens Arbejdsmarkedets Erhvervssikring har oplyst, at sagsgenstandens værdi vedrørende erstatning for tab af erhvervsevne er godt én mio. kr.

Retten finder på den baggrund, at 3F Fagligt Fælles Forbund som mandatar for J. [REDACTED] i sagsomkostninger skal betale 20.000 kr. til Ankestyrelsen, 80.000 kr. til Arbejdsmarkedets Erhvervssikring og 64.000 kr. til Tryg Forsikring A/S.

Sagsomkostningerne er fastsat til dækning af udgift til advokat, for Ankestyrelsen og Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings vedkommende inklusive moms og for Tryg Forsikring A/S's vedkommende eksklusiv moms. Der er ved fastsættelsen af beløbene, udover sagsgenstandens værdi, lagt vægt på sagens karakter og omfang, herunder på at sagen flere gange har været forelagt Ret-slægerådet.

Thi kendes for ret:

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring, Ankestyrelsen og Tryg Forsikring A/S frifindes.

3F Fagligt Fælles Forbund skal som mandatar for J. [REDACTED] inden 14 dage i sagsomkostninger betale 20.000 kr. til Ankestyrelsen, 80.000 kr. til Arbejdsmarkedets Erhvervssikring og 64.000 kr. til Tryg Forsikring A/S. Beløbene forrentes med procesrente, jf. rentelovens § 8 a.

Gerd Sinding
dommer

Udskriftens rigtighed bekræftes.
Retten i Glostrup, den 19. september 2018.

Anne L. Hansen, kontorfuldmægtig